

de dag van hun eerste communie met naar de kerk gaan, met moppen rondgaan - alles ging te voet - enz. zo druk, dat ze een groot gedeelte van de dag niet thuis waren. Wel was er thuis feest, waarbij de naaste en ook verre familieleden werden uitgenodigd.

De "tweede en derde" communie werd gedaan resp. één of twee jaren na de eerste en had plaats op dinsdag na passiezondag. Er waren veel weken aan voorafgegaan, gedurende welke deze communicanten naar "de leering" moesten komen in "het leeringhuiske" (tegenwoordig de banketzaak van Snoeks).

Na de eerste communie veranderde ook de kleding van de meisjes. De middenstanders droegen een hoedje, de anderen een speciaal model zwarte muts met zwarte of gekleurde bloemen en twee brede zwarte linten, afhangend op de rug.

M.H.J. Pennings.

HANDELSE MOPPEN.

Het voorgaande artikel over 1ste communie en moppen deed me denken aan de handelse moppen, waarover M. v.d. Wijst schreef in nr. 27 van Gemerts Heem. Ik heb daarover verschillende oudere mensen ondervraagd, die mij er niets van konden vertellen, totdat ik erover te spreken kwam met de oud-pastoor van Handel, J. Brekelmans. Deze kende ze en vertelde, dat ze gebakken werden door bakker v.d. Heuvel op Handel. De bakker zelf is al enige jaren dood, maar zijn zuster, die 84 jaar oud is leeft nog en woont nog op Handel.

Zij vertelde mij, dat de Handelse moppen speciaal gebakken werden voor de dagen, dat de processies uit Valkenswaard (29 juni) en Geldrop (30 juni) naar Handel kwamen. Gedurende de rest van het jaar werden er zo goed als geen verkocht. De moppen werden gemaakt volgens een oud recept, dat de vader van bakker v.d. Heuvel al gebruikte in de tweede helft van de vorige eeuw, toen hij nog in Aarle-Rixtel woonde. Hij maakte een deeg van $6\frac{1}{2}$ pond meel, 3 pond honing, $3\frac{1}{2}$ pond zeer donkerbruine suiker, 1 pond witte stroop en een half ons kruiden. De

deeg moest circa drie weken liggen om te "besterven" zoals dat ook gebeurt met speculaasdeeg. De platen, waarop de moppen gebakken werden, moesten flink vet met boter ingesmeerd worden, omdat de deeg moest "uitlopen". Er waren ook nog "mertmoppen", maar die waren van mindere kwaliteit.

In de huiskamer van bakker v.d.Heuvel op Handel hing een plaat van de voorgevel van een bakkerij met het jaartal 1611 en aan de gevel een uithangbord met daarop een bakker met een hoorn aan zijn mond. Daaronder het vers:

Gy siet my aen en
kunt niets houren
Tree maer in huys
Wy komen voren.

Normaal blies de bakker op zijn hoorn, wanneer hij met brood rondging, om zo zijn komst aan te kondigen.

M.H.J.Pennings.

GEMERTSE VARIA.

Uit de Kerkklokken van Pastoor Poell, nr.47,1920.
De slag van Gemert.

In de maand April 1603 werden eenige staatsche ruiters, die de landlieden in die streken geweldig plaagden, door Antoni Schets van Grobbendonk, bevelhebber van 's-Hertogenbosch, omtrent het dorp Gemert in eene hinderlaag gelokt, waarbij 30 van het Statenvolk en 2 van 's'Hertogenbosch sneuvelden, terwijl ook vele gevangenen en paarden, de stad werden binnengebracht.

Branden te Gemert.

En 1685 werden door een brand 100 woningen verwoest. Den 6en augustus 1863 brandde de mechanieke katoenspinnerij des Heeren J.F.de Groot met alle gereedschappen, alsmede de gemaakte en ongemaakte katoenen geheel af.

De laatste der Jezuiten.

Dinsdag 26 Oct. vertrok van ons met den eersten tram Pater Dario, de laatste der Jezuiten van de provincie van Toeloes, Zuid-Frankrijk. In augustus 1901 waren ze hier naar 't kasteel gekomen, uitgedreven uit 't eigen land. In den druksten tijd waren er 130 bewoners op het kasteel, allen Fransche Jezuiten, maar van verschillende nationaliteit.